Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19899

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i (DÖKA-SBE Düzeyi Ölçe?i), din e?itimi ve ö?retimi süreçlerinin temel hedeflerinden olan kültürel ba?l?l?k ve toplumsal sorumluluk bilincinin kazand?r?lmas? amac?na ne ölçüde ula??ld???n? belirlemek amac?yla geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Ölçek, özellikle Türkiye'deki din ö?retimi müfredatlar?n?n bu kritik sosyo-psikolojik yap?lar? ö?rencilere aktarmadaki etkinli?ini de?erlendirmeyi hedefler. Yi?it ve Koca (2019) taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yap?larak psikometrik aç?dan sa?lam temellere oturtulmu?tur.

Anahtar Kelimeler

Din Ö?retimi, Kültürel Aidiyet, Sorumluluk Bilinci, Ölçek Geli?tirme, Geçerlilik, Güvenirlik, ?lahiyat E?itimi.

Yazarlar

Yasin Yi?it, H. K. Koca

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, ö?rencilerin ald?klar? Din Ö?retimi içeri?i sonucunda, kendi kültürlerine olan aidiyet duygular?n? ve toplumsal sorumluluk bilincini ne düzeyde edindiklerini nicel olarak tespit etmektir. Din Ö?retimi, sadece teolojik bilgi aktar?m?n? de?il, ayn? zamanda bireyin topluma entegrasyonunu ve kültürel de?erlere ba?l?l???n? da amaçlar. Bu ba?lamda, ölçek, e?itim programlar?n?n bu hedeflere ula?ma ba?ar?s?n? ölçmek için kritik bir araç sunmaktad?r.

Ölçek, e?itimciler ve ara?t?rmac?lar için, din e?itimi müfredatlar?n?n pedagojik yeterlili?ini de?erlendirme ve gerekli iyile?tirmeleri yapma konusunda somut veriler sa?lamay? amaçlamaktad?r. Ayn? zamanda, ö?rencilerin kültürel ve toplumsal geli?im alanlar?ndaki eksikliklerini belirlemeye yard?mc? olur.

Yap?

Ölçek, ad?ndan da anla??laca?? üzere iki temel psikolojik yap?y? ölçmektedir: **Kültürel Aidiyet** ve **Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?**.

Kültürel Aidiyet: Bireyin kendini ait hissetti?i kültürel grupla özde?le?me derecesini, kültürel de?erleri benimseme ve ya?atma iste?ini ifade eder. Kültürel Aidiyet, din ö?retimi ba?lam?nda, dini inançlar?n ve uygulamalar?n kültürel miras içindeki yerini anlama ve bu mirasa sahip ç?kma e?ilimini kapsar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sorumluluk Bilinci: Bireyin, topluma, çevreye ve kendine kar?? olan yükümlülüklerini fark etme, bu yükümlülükleri yerine getirme isteklili?i ve becerisidir. Sorumluluk Bilinci, ahlaki ve etik de?erler çerçevesinde hareket etme, toplumsal sorunlara duyarl?l?k gösterme ve aktif vatanda?l?k rollerini üstlenme gibi boyutlar? içerir. Ölçek, bu iki yap?n?n din e?itimi yoluyla ne ölçüde içselle?tirildi?ini belirlemektedir.

Geçerlik

Yi?it ve Koca (2019) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amac?yla çe?itli analizler gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in ad?, do?rudan bir geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?n? i?aret etmektedir. Genellikle bu tür ölçek geli?tirme çal??malar?nda, ölçülmek istenen teorik yap?n?n maddeler taraf?ndan do?ru bir ?ekilde temsil edilip edilmedi?ini görmek için kapsam geçerlili?i ve yap? geçerlili?i incelenir.

Yap? geçerlili?ini sa?lamak amac?yla, genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?l?r. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen boyutlar? (Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci) gerçekten ölçüp ölçmedi?ini istatistiksel olarak do?rular. Çal??man?n detaylar?nda bu faktör yap?s?n?n uygunlu?u ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?u varsay?lmaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, yani ölçüm sonuçlar?n?n tutarl?l??? ve kararl?l???, geli?tirme çal??mas?n?n önemli bir parças?n? olu?turmu?tur. Güvenirlik analizleri genellikle iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanarak gerçekle?tirilir. Bu katsay?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Güvenilirlik çal??mas?nda, ölçe?in genel olarak yüksek bir iç tutarl?l?k katsay?s?na sahip oldu?u tespit edilmi? olmal?d?r, bu da ölçe?in farkl? maddelerinin uyum içinde çal??t???n? ve kararl? sonuçlar verdi?ini gösterir. Ayr?ca, alt boyutlar?n (Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci) güvenilirlik düzeyleri de ayr? ayr? raporlanm??t?r.

Faktör Analizi

DÖKA-SBE Düzeyi Ölçe?i'nin faktör yap?s?, ölçek geli?tirme sürecinin temelini olu?turur. Geli?tiriciler, maddelerin hangi yap? alt?nda topland???n? belirlemek için Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullanm??lard?r. Bu analiz sonucunda, ölçe?in teorik beklentilere uygun olarak iki veya daha fazla faktörden olu?tu?u tespit edilmi?tir.

Faktör analizinde, maddelerin faktör yükleri incelenmi? ve dü?ük yük veren veya birden fazla faktöre yüklenen maddeler ölçekten ç?kar?lm??t?r. Nihayetinde elde edilen faktör yap?s?n?n,

ARABPSYCHOLOGY.COM

ölçe?in amaçlad??? **Kültürel Aidiyet** ve **Sorumluluk Bilinci** yap?lar?n? temsil etti?i Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile teyit edilmi?tir.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek, özgün olarak Yi?it ve Koca taraf?ndan geli?tirilmi?tir.)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme format?nda oldu?u varsay?lmaktad?r (Örne?in: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 5=Kesinlikle Kat?l?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Din e?itimi alan ö?renciler (?lahiyat Fakültesi ö?rencileri veya Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö?retmenli?i/ilgili bölümler ö?rencileri).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler (Üniversite ö?rencileri, genellikle 18-25 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye Cumhuriyeti'ndeki üniversitelerin ilgili bölümlerinde ö?renim gören ö?renciler. Detayl? çal??ma, Bingöl Üniversitesi ?lahiyat Fakültesi Dergisi'nde yay?nlanm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i. Kat?l?mc?lar, maddelerde belirtilen ifadelere kat?lma düzeylerini i?aretler. Puanlama, genellikle toplanarak veya ortalama al?narak yap?l?r; yüksek puanlar, kültürel aidiyet ve sorumluluk bilincine eri?im düzeyinin yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Din E?itimi, Sosyal Psikoloji, Ahlaki Geli?im, Geçerlilik, Güvenirlik, Psikometri, E?itim De?erlendirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar Yasin Yi?it için: yasin_5888@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Makalenin yay?nland??? üniversite veya kurum bilgileri için orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle yazarlardan izin al?nmas? tavsiye edilir. Sorumlu yazar?n ileti?im adresi yukar?da mevcuttur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ücret: Akademik kullan?m için genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarlarla ileti?ime geçilmelidir.

Test Y?l?: Ölçe?in geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?n?n yay?nland??? y?l: 2019.

Referanslar

Yi?it, Y. ve Koca, H. K. (2019). Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i: Geçerlilik güvenilirlik çal??mas?. *Bingöl Üniversitesi ?lahiyat Fakültesi Dergisi, 14,* 112-126.

Makalenin yay?nland??? Dergipark ba?lant?s?: dergipark.org.tr.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: din-ogretiminde-kulturel-aidiyet-ve-sorumluluk-bilinci-kazanma-amacina-erisim-duzeyi-olcegi-toad.pdf

Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM